

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

УДК 364-78-058.65:355.01(477.41-21Буча)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2026/1.1>

Атаманська С.С.

<https://orcid.org/0000-0003-0569-9896>

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

ПІДТРИМКА ТА ДОПОМОГА ПОСТРАЖДАЛИМ РОДИНАМ БУЧАНСЬКОГО РАЙОНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено систему підтримки та допомоги постраждалим родинам Бучанського району Білогородської ОТГ, які зазнали страждань внаслідок повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022–2025 роках. На підставі аналізу емпіричних даних, матеріалів гуманітарних організацій та польових досліджень автора визначено основні форми соціальної, психологічної, матеріальної та правової допомоги. У ході дослідження було встановлено низку проблем у функціонуванні системи підтримки, зокрема розпорошеність надання послуг, обмеженість фінансових ресурсів, а також недостатню узгодженість дій між державними установами та міжнародними організаціями.

На основі офіційних статистичних даних Білогородської ОТГ проаналізовано масштаби людських втрат – станом на 2025 рік громада втратила 123 захисники, – а також демографічні особливості постраждалого населення, зокрема наявність значної частки внутрішньо переміщених осіб (6 342 особи), які потребують посиленого соціального супроводу. Розглянуто динаміку звернень за матеріальною допомогою у 2022–2025 роках, яка засвідчує суттєве зростання попиту на соціальні послуги. Особливу увагу приділено результатам реалізації програми «ЄВідновлення»: проаналізовано 540 актів обстеження пошкодженого та знищеного житла, визначено рівень задоволення компенсаційних заяв у розрізі двох категорій майна.

Встановлено, що ефективність компенсаційних механізмів суттєво різниться залежно від ступеня пошкодження об'єктів. Зроблено висновок про необхідність масштабування системи соціального захисту, розширення міжвідомчої координації та посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в умовах триваючого збройного конфлікту.

З'ясовано, що найбільш вразливими категоріями є родини із загиблими, родини з дітьми, особи похилого віку та люди з інвалідністю. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення системи надання допомоги постраждалому населенню, зокрема впровадження єдиного реєстру постраждалих, посилення психосоціальних програм та залучення громад до відновлення.

Ключові слова: Бучанський район, територіальна громада, постраждале населення, соціальна допомога, воєнний стан, внутрішньо переміщені особи, гуманітарна допомога, відновлення громади.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну, що розпочалося 24 лютого 2022 року, спричинило надзвичайні страждання для мільйонів українців. Особливої трагедії зазнало населення Бучанського району Київської області, де впродовж березня 2022 року тривала окупація та були зафіксовані масові злочини проти цивільного населення. Після звільнення у квітні 2022 року громади

Бучанського району опинилися перед викликом не лише фізичного відновлення, але й комплексної реабілітації десятків тисяч постраждалих родин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій сфері питання соціального захисту населення в екстремальних умовах почало інтенсивно розвиватися з початком збройного конфлікту на сході України у 2014–2015 роках. Після повномасштабного вторгнення Росії в

Україну 24 лютого 2022 року та злочинів, вчинених у Бучанському районі, наукова увага до цієї проблематики різко зростає. У сучасній науковій літературі проблема надання допомоги жертвам збройних конфліктів і воєнних злочинів ґрунтовно розроблялась Н. Пилипенко [1], О. Бондарчук [2], В. Зливков, С. Лукомська [3], а також іншими вітчизняними й зарубіжними дослідниками, які зосереджували увагу на питаннях соціально-психологічної реабілітації постраждалих, правового захисту їхніх прав, механізмах надання гуманітарної допомоги та формуванні ефективних моделей підтримки в умовах кризових ситуацій.

Психологічна реабілітація постраждалих родин стала предметом досліджень українських науковців-психологів: З. Кісарчук, Я. Омельченко, Г. Лазос, Л. Литвиненко, Л. Царенко [4], О. Кокун, Н. Агаєв, І. Пішко, Н. Лозінська [5], де розглядаються методики кризової психологічної інтервенції та особливості роботи з травматизованими родинами в умовах триваючого конфлікту.

Попри численні публікації, у науковій літературі бракує комплексних досліджень підтримки постраждалих родин Бучанського району, що поєднують правові, управлінські, соціальні та психологічні аспекти. Більшість праць розглядає лише окремі складові або спирається на дані початкових етапів, не враховуючи зміну потреб у середньо- та довгостроковій перспективі.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження особливостей надання підтримки постраждалим родинам Бучанського району в умовах воєнного стану, аналіз існуючих механізмів допомоги та визначення шляхів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна збройна агресія проти України спричинила глибокі соціальні, економічні та гуманітарні виклики, які особливо гостро проявилися на територіях, що зазнали окупації та бойових дій. Бучанський район став одним із символів трагічних наслідків війни, де значна кількість родин втратила житло, засоби до існування, а також зазнала психологічних травм і втрат близьких.

В умовах воєнного стану питання підтримки та допомоги постраждалим родинам набуває особливої актуальності. Йдеться не лише про надання матеріальної допомоги, але й про комплексну підтримку, яка включає соціальний захист, психологічну реабілітацію, медичну допомогу та відновлення умов для гідного життя. Важливу роль у цьому процесі відіграють державні органи, місцеве самоврядування, волонтерські організації та міжнародні партнери.

Бучанський район Київської області було створено у 2020 році згідно з постановою Верховної Ради України № 807-ІХ від 17 липня 2020 року. Його площа становить 74,18 кв. км і охоплює 12 територіальних громад. Станом на момент утворення чисельність населення складала 229,5 тис. осіб, з яких 138,9 тис. проживали у містах, а 90,6 тис. – у сільській місцевості [6].

У період окупації з 28 лютого по 30 березня 2022 року та внаслідок активних бойових дій район зазнав масштабних руйнувань. За інформацією ООН, у низці населених пунктів, зокрема в Бучі, Ірпені, Гостомелі та Бородянці, було пошкоджено або знищено понад 40% житлового фонду.

Підтримка постраждалих родин у Бучанському районі здійснюється через служби у справах дітей та сім'ї, гарячі лінії кризової допомоги для ветеранів, а також органи соціального захисту населення. Основними напрямками є соціальний супровід, надання гуманітарної допомоги та психологічна підтримка.

Станом на 2025 рік для мешканців району, які постраждали внаслідок військової агресії, функціонує низка державних, місцевих і благодійних програм допомоги. У 2025–2026 роках також впроваджено розширені ініціативи у сфері житлового забезпечення та соціального захисту, орієнтовані на ветеранів і родини військовослужбовців.

За даними фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб Білогородської територіальної громади, станом на 2025 рік кількість загиблих захисників становить 123 особи. Ця статистика відображає масштаб людської трагедії, з якою зіткнулася громада з початку повномасштабного вторгнення, та визначає обсяг потреб у соціальній підтримці постраждалих родин [7].

На початку 2024 року в Київській територіальній громаді проживає 410 489 офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб (за даними Національної соціальної сервісної служби України) [8]. Однак, чисельність ВПО у громаді значно вища, з огляду на наявність незареєстрованих переселенців.

За інформацією Київської обласної військової адміністрації, на початок 2025 року в регіоні офіційно зареєстровано понад 180 тисяч внутрішньо переміщених осіб, що становить близько 10% від усього населення області. Найбільше переселенців проживає у містах-супутниках столиці – Броварах, Борисполі, Ірпені, Бучі та Василькові [9].

До Київщини регулярно надходить гуманітарна допомога від волонтерських організацій з усієї України та європейських країн. Товари першої

необхідності передають, зокрема, із західних областей – Рівненської, Волинської, Львівської та Вінницької. Важливий внесок робить і міжнародна спільнота: допомогу надають волонтери з Італії, Німеччини, Польщі та Кіпру.

Аналіз демографічного складу загиблих свідчить про значну частку серед них не лише корінних жителів громади, але й внутрішньо переміщених осіб, які знайшли тимчасовий притулок на території Білогородської ОТГ після втрати власних домівок у інших регіонах України. У Білогородській територіальній громаді офіційно зареєстровано та перебуває на обліку 6342 внутрішньо переміщені особи (ВПО). Це зумовлює додаткові обов'язки для органів місцевого самоврядування у забезпеченні соціального супроводу родин загиблих, оскільки переміщені сім'ї часто позбавлені традиційних мереж підтримки – родичів, друзів та звичного соціального оточення – і потребують підвищеної уваги з боку соціальних служб [10].

Інтенсивність людських втрат у Білогородській громаді створює значний тиск на наявні ресурси системи соціального захисту. Динаміка зростання кількості загиблих – лише за 2025 рік громада втратила 23 захисників – свідчить про необхідність постійного масштабування соціальних послуг та адаптації механізмів підтримки до зростаючих потреб. Це вимагає не лише збільшення фінансування відповідних програм, але й розширення штату фахівців із супроводу, створення спеціалізованих підрозділів для роботи з родинами загиблих, налагодження міжвідомчої координації між органами соціального захисту, центрами надання адміністративних послуг, психологічними службами та громадськими організаціями.

Система обліку та супроводу родин загиблих захисників у Білогородській громаді здійснюється фахівцями відділу з питань ветеранів війни та учасників АТО виконавчого комітету громади. Ці спеціалісти виконують функції первинного контакту з родинами, інформування про доступні види підтримки, супроводу у процесі оформлення документів на отримання пільг і компенсацій, координації взаємодії з іншими службами. Щодо надання матеріальної допомоги за останні роки, маємо наступну динаміку подання заяв у 2022 році – 1 511 заяв, у 2023 році – 898 заяв, 2024 році – 1 922 заяви, 2025 році – 4 650 заяв [11].

Важливим інструментом подолання наслідків руйнувань житлової інфраструктури є державна програма «Відновлення», яка передбачає надання компенсацій та житлових сертифікатів власникам пошкодженого або зруйнованого майна.

Оновлення показників вартості ремонтно-будівельних робіт у 2026 році, а також розширення програм пільгового іпотечного кредитування, зокрема для ветеранів війни, свідчать про поступовий перехід від етапу екстреної допомоги до стратегій довгострокового відновлення житлового фонду району.

Система державної соціальної підтримки постраждалих родин Бучанського району функціонує на кількох рівнях. На національному рівні ключовими інструментами є програма «Відновлення» (компенсація за зруйноване житло через платформу «Дія»), програма соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а також програма підтримки родин загиблих військовослужбовців та цивільних жертв. У межах державної програми «Відновлення» та місцевих ініціатив з відновлення житла комісіями Білогородської територіальної громади було складено 540 актів обстеження об'єктів нерухомості, що зазнали пошкодження або знищення внаслідок воєнних дій.

Щодо категорії пошкодженого майна: до розгляду надійшло 376 заяв від постраждалих домогосподарств. За результатами їх опрацювання комісіями ухвалено рішення про надання компенсації стосовно 319 заяв, що становить 84,8% від загальної кількості розглянутих звернень. По 57 аявах (15,2%) винесено рішення про відмову у виплаті компенсації.

Щодо категорії знищеного майна: зафіксовано надходження 46 заяв. За підсумками розгляду 29 заявникам (63,0%) надано компенсацію у формі житлових сертифікатів. По 17 заявах (37,0%) прийнято рішення про відмову [12].

Медична допомога постраждалим родинам Бучанського району стала пріоритетом для місцевих громадських організацій в умовах воєнного стану. Через руйнування інфраструктури та обмежений доступ до стаціонарної допомоги волонтери організували доставку медикаментів, забезпечували лікарні обладнанням, координували евакуацію поранених та осіб з інвалідністю, а також створювали медичні пункти й мобільні клініки для надання первинної допомоги, компенсуючи тимчасову недієздатність державної системи охорони здоров'я.

Психологічна підтримка населення стала ще одним критично важливим напрямом. Громадські організації організували групи психологічної підтримки, тренінги з подолання травм, створювали безпечні простори для дітей та підлітків. Особлива увага приділялася роботі з ветеранами та членами їхніх сімей.

Також слід відзначити, що відбулися зміни до Програми підтримки захисників і захисниць України на 2025 рік, які спрямовані на розширення соціальних гарантій для членів сімей військовослужбовців. Зокрема, за даними Білогородської територіальної громади, 32 дитини військовослужбовців отримують щомісячну грошову допомогу, а 4 студенти – щомісячну стипендію. Це свідчить про поступове посилення адресної підтримки на місцевому рівні, однак водночас актуалізує потребу у системному моніторингу ефективності таких заходів і їх відповідності реальним потребам родин у довгостроковій перспективі [13].

Громадські організації відіграли важливу роль у відновленні зруйнованої інфраструктури. Вони координували ремонтні роботи в школах, лікарнях, культурних установах, а також сприяли відновленню доріг і комунікацій. Чимало організацій залучали волонтерів до будівельних робіт, забезпечували необхідні матеріали та обладнання. Зокрема, у селі Бузова Бучанського району було відновлено школу та збудовано новий житловий будинок на місці зруйнованого в перші місяці війни. Уже з вересня 2025 року навчальний заклад відновив свою діяльність. Під час бойових дій на вулиці Центральній російські танки знищили житлові будинки: одну багатоповерхівку довелося повністю демонтувати, тоді як дві інші, менш пошкоджені, вирішили відремонтувати.

Крім того, у селищі Бабинці Бучанського району завершено капітальний ремонт школи № 13, яка зазнала пошкоджень під час окупації у 2022 році. Відновлювальні роботи тривали з листопада 2023 року до січня 2025 року. У ході ремонту було реалізовано низку заходів з енергоефективності, зокрема утеплення фасадів та покрівлі будівлі.

Важливим аспектом підтримки постраждалих родин є їх залучення до громадських ініціатив вшанування пам'яті загиблих. Створення Алеї Слави, проведення меморіальних заходів, увічнення імен героїв виконує не лише ритуально-символічну функцію, але й має терапевтичне значення, допомагаючи родинам пройти етапи прийняття втрати та інтегруватися у спільноту людей із подібним досвідом. Такі Алеї Слави створені у кожному населеному пункті Бучанського району Київської області. Участь у таких заходах сприяє формуванню почуття належності, визнання значущості жертви близької людини, отримання суспільного визнання та підтримки.

Досвід Білогородської громади як частини Бучанського району демонструє необхідність

створення багаторівневої системи підтримки родин загиблих захисників, яка поєднує державні механізми соціального захисту, ресурси місцевого самоврядування, можливості громадського сектору та волонтерські ініціативи. Лише комплексний підхід, що враховує різноманітність потреб постраждалих родин – від термінової кризової інтервенції до довгострокової соціально-економічної реабілітації – може забезпечити ефективну підтримку цієї вразливої категорії населення в умовах воєнного стану.

У системі підтримки постраждалого населення важливу роль відіграють благодійні фонди та громадські організації, які доповнюють діяльність державних інституцій та оперативно реагують на потреби місцевих мешканців. Зокрема, активну допомогу населенню надає МБФ «Відродження Бучанського району», діяльність якого спрямована на розвиток волонтерських ініціатив, надання гуманітарної допомоги та підтримку жителів, що постраждали внаслідок воєнних дій. Організація бере участь у вирішенні нагальних соціальних потреб громади та сприяє відновленню місцевої інфраструктури й соціального середовища.

Крім того, важливим партнером у наданні допомоги є Благодійний фонд «Право на захист», який реалізує програми соціальної підтримки для вразливих категорій населення. Зокрема, фонд періодично відкриває реєстрацію на отримання багатоцільової грошової допомоги для жителів Бучанської громади. Такі програми спрямовані на підтримку домогосподарств, що зазнали значних втрат або перебувають у складних життєвих обставинах, і сприяють підвищенню рівня соціального захисту населення.

Реалізація державної та муніципальної соціальної політики у Бучанському районі Київської області упродовж 2025–2026 рр. спрямована на подолання довготривалих наслідків військової агресії через формування багаторівневої системи соціального захисту населення. У центрі цієї політики перебуває підтримка найбільш уразливих соціальних груп, права та законні інтереси яких були порушені внаслідок бойових дій, тимчасової окупації та руйнування цивільної інфраструктури.

В умовах демографічних викликів, спричинених війною, значна увага приділяється підтримці сімей з дітьми, які зазнали поранень або отримали інвалідність внаслідок бойових дій. Комплекс програм допомоги включає як фінансову підтримку, так і соціальний супровід через інституції Пенсійного фонду України та місцеві органи соціального захисту. Особливий акцент робиться на підтримці

багатодітних та малозабезпечених сімей, що дозволяє зменшити ризики соціальної вразливості та запобігти потраплянню таких домогосподарств у складні життєві обставини.

Особливе значення мали програми психосоціальної підтримки дітей і підлітків, що реалізовувалися через освітні та культурні ініціативи. Громадські організації проводили літні табори, творчі майстерні та спортивні заняття, які сприяли емоційному відновленню дітей, допомагали їм подолати наслідки травматичних подій і легше адаптуватися до нових життєвих обставин.

У Білогородській громаді відбувся сімейний ретрит для ветеранів та їхніх родин. Захід був спрямований на психоемоційну підтримку, соціальну адаптацію та відновлення учасників бойових дій. До події долучилися понад 130 осіб, серед яких більше 70 ветеранів разом із близькими. У програмі ретриту були різноманітні активності: майстер-класи з адаптивної зимової риболовлі, бадмінтону, кронхолу та диск-гольфу, а також ігри в петанк і боче.

22 лютого 2026 року на озері у селі Музичі відбулося змагання зі спортивної риболовлі серед ветеранів Київщини у межах проєкту «Коло Незламних». До участі долучилися понад 70 ветеранів разом із членами своїх родин. Учасники змагалися в ловлі різноманітної риби. Організаторами заходу виступили Київська обласна державна (військова) адміністрація, зокрема Управління молоді та спорту КОДА та Клуб рибалок України, а співорганізаторами Білогородська сільська рада, зокрема відділ молоді та спорту. Організатори заходу наголошують, що подібні ініціативи є важливими для реінтеграції ветеранів у мирне життя та сприяють формуванню згуртованої, взаємодіючої спільноти.

Правова підтримка постраждалих родин є окремим і надзвичайно важливим напрямом допомоги. Після деокупації тисячі жителів Бучанського району зіткнулися з необхідністю відновлення втрачених документів – паспортів, свідоцтв про народження та шлюб, а також правовстановлювальних документів на нерухоме майно. Окрім цього, актуальними стали питання оформлення різних статусів (внутрішньо переміщеної особи, особи з інвалідністю, члена сім'ї загиблого), фіксації та документування майнових збитків для подальшого отримання компенсацій, а також підготовки необхідних матеріалів для звернення до суду.

У рамках реалізації державної політики медико-соціальної реабілітації 10 ветеранів Білогородської територіальної громади отримали послуги

з протезування кінцівок за сприяння Міжрегіонального соціально-освітнього реабілітаційного центру (МСОР). Зазначений досвід свідчить про ефективність партнерської моделі взаємодії між органами місцевого самоврядування та спеціалізованими реабілітаційними установами в забезпеченні доступності допоміжних технологій для осіб з інвалідністю внаслідок бойових дій.

У межах програми підтримки захисників і захисниць України надано матеріальну допомогу діючим військовослужбовцям ЗСУ, родинам загиблих воїнів, а також військовим Білогородської ОТГ, які проходять реабілітацію після поранень. Станом на 5 березня 2026 року було опрацьовано 38 заяв на загальну суму 614 300 гривень. Фінансова підтримка спрямована на покриття першочергових потреб, лікування, відновлення та соціальну підтримку родин. Реалізація таких ініціатив є важливою складовою турботи про тих, хто боронить Україну, та їхніх близьких. Програма й надалі продовжує діяти, забезпечуючи необхідну допомогу та підтримку тим, хто цього найбільше потребує в Білогородській ОТГ. Впродовж 2025 року Білогородська громада спрямувала майже 100 мільйонів гривень на потреби захисників і захисниць. Завдяки цьому Білогородська громада входить до числа лідерів серед громад Київської області за обсягом допомоги військовим Білогородської ОТГ [14].

У межах удосконалення системи соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок війни, держава впроваджує нові цифрові механізми отримання компенсаційних виплат. Зокрема, ветерани, ветеранки та особи з інвалідністю внаслідок війни отримали можливість подати заявку на відшкодування витрат навіть за договорами страхування, строк дії яких уже завершився. Реалізація цієї послуги здійснюється через розділ «Ветеран PRO» у мобільному застосунку Дія, що свідчить про подальшу цифровізацію державних сервісів та спрощення доступу до соціальних гарантій.

Подати відповідну заяву можуть ветерани та особи з інвалідністю внаслідок війни за умови дотримання визначених критеріїв. Зокрема, заявник повинен мати підтверджений ветеранський статус (посвідчення учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни), відображений у застосунку Дія, бути повнолітнім та мати верифікований реєстраційний номер облікової картки платника податків. Крім того, страховий договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів має бути укладений після 1 січня 2025 року із застосуванням відповідної ветеранської пільги.

Важливою умовою є також те, що транспортний засіб не повинен використовуватися для підприємницької діяльності або комерційних перевезень. Заяву на отримання компенсації за договорами, строк дії яких завершився, можна подати протягом трьох місяців, починаючи з 23 лютого 2026 року.

Центр комплексного розвитку та підтримки дітей запрацював у Бучі. Відкрили його у березні 2026 року, як цілісний профільний простір, де зібрані всі ключові послуги для дітей і родин, які цього потребують. Відтепер у цьому просторі в одному місці надаються послуги раннього втручання, реабілітації для дітей з інвалідністю, денного догляду та підтримки життєстійкості. Усі послуги – безкоштовні для мешканців Бучанської громади. Майже 400 дітей з інвалідністю зможуть проходити тут реабілітацію. Завдяки партнерам вдалося реалізувати цей проєкт, а саме: БО «Надія і дім для дітей», БФ «CORE Ukraine» за підтримки корейської компанії Ssangyong Engineering and Construction, а також італійській організації «Comitato Razom». На відкриття завітали голова Київської ОВА Микола Калашник та Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Корея в Україні Кі-Чанг Парк.

Відкриття Центру комплексного розвитку та підтримки дітей у Бучі є прикладом успішного впровадження інтегрованої моделі соціального обслуговування в умовах постконфліктного відновлення. Запропонована модель може розглядатися як відтворювана і рекомендована для інших громад України, що перебувають у процесі відновлення соціальної інфраструктури. Перспективним напрямком подальших досліджень є оцінка ефективності Центру за кількісними та якісними показниками після першого року діяльності [15].

У селі Святопетрівське Білогородської громади на базі Українського тенісного центру «VICCOURT» було організовано спортивно-оздоровчий захід для дітей віком 9–13 років із родин внутрішньо переміщених осіб. Ініціатива спрямовувалася на сприяння соціальній інтеграції, психоемоційній стабілізації та розвитку фізичної активності дітей, які зазнали впливу вимушеного переміщення. Захід реалізовано за підтримки Білогородського сільського голови Антона Овсієнка, який під час зустрічі з учасниками акцентував увагу на необхідності створення інклюзивного середовища та рівного доступу до можливостей розвитку для кожної дитини, особливо вразливих категорій. Практичний майстер-клас за участі Сергія Стаховського сприяв не лише фізичному розвитку дітей, а й підвищенню мотивації та самооцінки. Захід підтвердив ефективність

поєднання спорту, неформальної освіти та взаємодії з рольовими моделями для адаптації, зниження тривожності й розвитку соціальних навичок у дітей ВПО.

У Київській області функціонує 26 Центрів життєстійкості – спеціалізованих безбар'єрних просторів, створених у межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?». Діяльність центрів спрямована на забезпечення доступу населення до комплексних психосоціальних послуг, особливо в умовах підвищеного рівня стресу, спричиненого воєнними подіями.

У зазначених центрах мешканці регіону мають можливість безоплатно отримати кваліфіковану психологічну та соціальну допомогу. Фахівці надають індивідуальні та групові консультації, спрямовані на зниження рівня тривожності, подолання наслідків психотравмуючих подій, зокрема втрати близьких, вимушеного переміщення або досвіду участі у бойових діях. Окремий напрям роботи передбачає підтримку процесів соціальної адаптації та реінтеграції ветеранів, а також розвиток навичок відповідального батьківства.

Отже, Центри життєстійкості виступають важливим інструментом формування стійкості громад, посилення соціальної згуртованості та запобігання розвитку хронічних психоемоційних розладів. Їх подальший розвиток і масштабування можуть розглядатися як стратегічний напрям державної політики у сфері громадського здоров'я та соціальної підтримки населення.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що система підтримки постраждалих родин Бучанського району є відносно розвинутою порівняно з іншими постраждалими регіонами України, проте зберігає значні структурні прогалини. Незважаючи на значний обсяг допомоги з боку державних установ і міжнародних організацій, чимало найбільш уразливих родин досі залишаються поза належною підтримкою або отримують її частково й без достатньої координації.

Ключові висновки дослідження свідчать, що гуманітарна ситуація в Бучанському районі поєднує як гострі, так і тривалі потреби, що вимагає перегляду та адаптації програм підтримки. Психосоціальна допомога залишається найбільш дефіцитною складовою системи, попри один із найвищих рівнів запиту на неї. Водночас координація між залученими сторонами є недостатньою і потребує системного посилення. Окремий акцент має бути зроблений на підтримці родин у сільській місцевості, сімей з дітьми, а також родин, які постраждали від воєнних злочинів.

Список літератури:

1. Пилипенко, Н. Психологічна допомога та підтримка постраждалим внаслідок війни в Україні. *Вісник Національного університету оборони України*, 2022, 70 (6). С. 142–148. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-70-6-142-148>
2. Бондарчук О. І. Соціально-психологічні проблеми готовності практичних психологів до надання психологічної допомоги особам, які беруть участь в АТО, та членам їх сімей: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. Київ, 2016. с. 11–14.
3. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Особливості використання тренінгу життєстійкості у психологічній реабілітації учасників бойових дій. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. № 1 (65). С. 24–30.
4. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П., Литвиненко Л. І., Царенко Л. Г та ін. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник. Київ.: Видавництво “Логос”, 2015. 207 с.
5. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ. 2018, 310 с.
6. Бучанська районна державна адміністрація. Історична довідка. <https://buchanska-rda.gov.ua/istorichna-dovidka-14-43-20-25-07-2021/> (дата звернення: 25.01.2026).
7. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики (дата звернення: 16.03.2026).
8. Особливості адаптації та інтеграції ВПО у Київській територіальній громаді. <https://kyivcity.gov.ua/img/item/general/11048.pdf> (дата звернення 12.02.2026).
9. Київська обласна військова адміністрація (КОВА). URL: <https://koda.gov.ua/gumanitarna-dopomogadlya-kuuyivshhyn/> (дата звернення: 12.03.2026).
10. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики (дата звернення: 16.03.2026).
11. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики (дата звернення: 16.03.2026).
12. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики (дата звернення: 16.03.2026).
13. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики. Грошова допомога дітям військовослужбовців. (дата звернення: 16.03.2026).
14. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціальної і ветеранської політики (дата звернення: 16.03.2026).
15. Офіційний сайт Бучанської міської ради. Центр комплексного розвитку та підтримки дітей запрацював у Бучі. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/centr-kompleksnogo-rozvytku-ta-pidtrymky-ditey-zapracyuvav-u-buchi-sogodni-vidkryly-cilisnyy-profilnyy-prostir-de-zibrani-vsi-klyuchovi-poslugy-dlya-ditey-i-rodyn> (дата звернення: 30.03.2026).

Atamanska S.S. SUPPORT AND ASSISTANCE TO AFFECTED FAMILIES OF BUCHA DISTRICT UNDER MARTIAL LAW

The article examines the system of support and assistance to the affected families of the Bucha district of the Bilohorod OTG, who suffered as a result of the full-scale Russian invasion of Ukraine in 2022–2025. Based on the analysis of empirical data, materials of humanitarian organizations and the author's field research, the main forms of social, psychological, material and legal assistance are identified. The study revealed a number of problems in the functioning of the support system, in particular, the fragmentation of service provision, limited financial resources, as well as insufficient inter-agency coordination between state institutions and international organizations.

On the basis of official statistical data of the Bilohorod OTG, the scale of human losses was analyzed – as of 2025, the community lost 123 defenders – as well as the demographic characteristics of the affected population, in particular, the presence of a significant share of internally displaced persons (6,342 people), who require enhanced social support. The dynamics of applications for material assistance in 2022–2025, which demonstrates a significant increase in demand for social services, is examined. Particular attention was paid to the results of the implementation of the “eRecovery” program: 540 inspection reports of damaged and destroyed housing were analyzed, and the level of fulfilment of compensation claims was determined in terms of two categories of property.

The analysis reveals that the effectiveness of compensation mechanisms varies significantly depending on the degree of damage to objects. It is concluded that there is a need to scale the social protection system, expand inter-agency coordination, and strengthen the institutional capacity of local self-government bodies in the conditions of an ongoing armed conflict.

The research demonstrates that the most vulnerable categories are bereaved families, families with children, older adults and people with disabilities. Proposals for improving the system of providing assistance to the affected population, including the introduction of a unified registry of affected persons, strengthening of psychosocial programs, and involvement of communities in recovery, are substantiated.

Keywords: *Bucha district, territorial community, affected population, social assistance, martial law, internally displaced persons, humanitarian aid, community recovery.*

Дата першого надходження статті до видання: 29.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026